

Raad voor de
rechtspraak

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Ter attentie van de informateur,
de heer mr. H.D. Tjeenk Willink,
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (088) 3610000
f (088) 3610022
www.rechtspraak.nl

datum 15 april 2021
contactpersoon R. Reinalda
doorkiesnummer 06-11783805
e-mail r.reinalda@rechtspraak.nl
ons kenmerk UIT 12562 LR/HN
onderwerp Aanbevelingen kabinetsbeleid – de Rechtspraak

Geachte heer Tjeenk Willink,

Aan u is de eervolle opdracht gegeven te onderzoeken of het mogelijk is een stabiel kabinet te vormen. Als Rechtspraak zetten wij ons in voor een stabiele democratische rechtsstaat. Onderhoud en investeringen zijn nodig om de rechtsstaat gelijke tred te laten houden met ontwikkelingen in de samenleving.

De Rechtspraak werkt ook aan het onderhoud van de rechtsstaat. Zij beschermt rechten en vrijheden en komt op voor de rechtsstaat. Dit zijn elementen uit de missie van de Rechtspraak die in het huidige tijdsgewricht nadrukkelijk aandacht vragen van de Rechtspraak, maar ook van het nieuwe kabinet. Bijvoorbeeld vanwege de toeslagenaffaire en de afhandeling van de aardbevingsschade, maar ook met het oog op een goede balans in macht en tegenmacht en het bijdragen aan het vertrouwen dat burgers hebben in het recht.

De Rechtspraak heeft in het afgelopen jaar aan de samenleving de vraag gesteld aan welke ambities de Rechtspraak moet werken. Dat heeft geleid tot de volgende vernieuwde visie: “De Rechtspraak is rechtvaardig, toegankelijk, tijdig, transparant en speelt in op maatschappelijke ontwikkelingen.” Vanuit onze missie en visie en met het oog op noodzakelijk onderhoud van en investeren in de rechtsstaat, doet de Raad graag de volgende aanbevelingen.

Rechtvaardige rechtspraak

In elke individuele zaak en op institutioneel niveau zijn de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechter gewaarborgd. Rechtspraak kenmerkt zich, doordat elke zaak op zijn eigen merites wordt beoordeeld met oog en aandacht voor elke partij en de maatschappelijke context. Dat is niet vanzelfsprekend. De Rechtspraak reflecteert op haar functioneren, in het bijzonder op haar eigen rol in de toeslagenaffaire, en is daarop aanspreekbaar. Het functioneren van de Rechtspraak kan niet los worden gezien van de relatie die de Rechtspraak heeft met de andere staatsmachten. In een goed functionerende rechtsstaat houden de afzonderlijke staatsmachten elkaar in balans door een goede wisselwerking tussen macht en tegenmacht. Om rechtvaardige rechtspraak te versterken wordt het kabinet het volgende gevraagd:

1. Burgers kunnen bij de rechter een effectief beroep op grondwettelijke bepalingen doen en dragen daarmee ook bij aan een goede wisselwerking tussen macht en tegenmacht. Daarom wordt het toetsingsverbod als bedoeld in artikel 120 van de Grondwet opgeheven.

Raad voor de
rechtspraak

datum 15 april 2021
kenmerk UIT 12562 LR/HN
pagina 2 van 3

2. Het wetsvoorstel dat artikel 17 van de Grondwet – “Niemand kan tegen zijn wil worden afgehouden van de rechter die de wet hem toekent.” – uitbreidt met het recht op een eerlijk proces vraagt om een voortvarende aanpak.
3. Straffen vindt plaats met het beste effect op de dader én de samenleving. Dat maakt straffen maatwerk, waarvoor de rechter het beste is toegerust. Voorstellen die de vrijheid van de rechter beperken om zelf de straf en strafmaat te bepalen – zoals bij het wetsvoorstel uitbreiding taakstrafverbod (Kamerstuk 35528) – passen niet binnen een rechtsstaat en kunnen leiden tot onrecht.
4. Organiseer een overlegstructuur waarbinnen de drie staatsmachten permanent het gesprek kunnen voeren over het functioneren van de rechtsstaat en de trias politica. Het is een nadrukkelijke behoefte van de Rechtspraak dat in het Parlement niet alleen óver de Rechtspraak wordt gesproken, maar ook mét de Rechtspraak wordt gesproken over bijvoorbeeld onrechtvaardigheid als gevolg van knellende wetgeving of uitvoering.

Toegankelijke rechtspraak

Rechtspraak is toegankelijk voor iedereen, opdat alle burgers rechtsbescherming kan worden geboden en de rechtsstaat wordt gehandhaafd. Drempels die een effectieve toegang tot de rechter belemmeren, zijn onwenselijk. Om de toegankelijkheid van rechtspraak te verbeteren wordt het kabinet het volgende gevraagd:

5. Pas griffierechten aan op het belang van de zaak en situatie van partijen. Het wetsvoorstel griffierechten in burgerlijke zaken (Kamerstuk 35439) gaat niet ver genoeg: griffierechten moeten aanzienlijk worden verlaagd in zaken met een klein financieel belang (vaak MKB en schuldenproblematiek) en in zaken van natuurlijke personen met een groot financieel belang (bijvoorbeeld aardbevingszaken).
6. Maak financieel mogelijk dat de Rechtspraak kan blijven innoveren, digitale toegankelijkheid kan uitbreiden naar alle rechtsgebieden en dat de succesvolle innovaties in maatschappelijk effectieve rechtspraak (MER) in alle gerechten kunnen worden doorgevoerd.
7. Zorg voor een adequate rechtsbijstand zodat toegang tot de rechter voor een ieder geborgd is, ook voor mensen met minder financiële middelen.

Transparante rechtspraak

Uitspraken van de rechter hebben een rechtsvormende en normerende werking: voor de samenleving wordt daarmee duidelijker wat kan en niet kan, wat mag en niet mag. Met uitzondering van de gevallen bij de wet bepaald zijn rechtszittingen openbaar, waardoor de meeste geschillen voor het oog van de samenleving kunnen worden beslecht. Het vroeg inzetten van de rechter verbetert bovendien de rechtsbescherming van burgers en bedrijven.

8. Onderzoek samen met de Rechtspraak onder welke voorwaarden het instrument van online zittingen een vaste – wettelijke – plek dient te krijgen in de rechtspleging en maak hier voldoende middelen voor vrij.
9. Onderzoek samen met de Rechtspraak onder welke – wettelijke – voorwaarden het mogelijk is om zoveel mogelijk vonnissen te publiceren en maak hier voldoende middelen voor vrij.

Raad voor de
rechtspraak

datum 15 april 2021
kenmerk UIT 12562 LR/HN
pagina 3 van 3

Financiering van de Rechtspraak

Van een aantal instituties is (grond)wettelijk vastgelegd dat ze zelfstandig en onafhankelijk zijn en als taak hebben overheden te controleren en te adviseren. Dit zijn Hoge Colleges van Staat. Het doet recht aan haar rechtsstatelijke positie om van de Rechtspraak een Hoog College van Staat te maken met een eigen begroting.

Geconfronteerd met de instabiele financiering van de afgelopen jaren wordt daarnaast gevraagd zorg te dragen voor een stabiele en robuuste begroting voor de Rechtspraak. Daarbij heeft de Rechtspraak fors meer middelen nodig voor bijvoorbeeld: extra rechters voor het bieden van tijdige rechtspraak aan burgers, bedrijven en overheden; digitalisering en innovatie – zoals MER en toegankelijker communicatie – waarmee de toegang tot de rechter wordt verbeterd; modernisering strafrecht; en oplopende kosten voor duurzame bedrijfsvoering en huisvesting.

10. In totaal heeft de Rechtspraak structureel 150 miljoen euro extra nodig.

Rechtspraak maakt samenleven mogelijk. Daarom zijn goede rechtspraak en een solide rechtsstaat belangrijke pijlers onder het functioneren van de samenleving. Ik ga ervan uit dat u onze aanbevelingen zult betrekken bij uw werkzaamheden. Vanzelfsprekend ben ik graag bereid deze toe te lichten.

Hoogachtend

H.C. Naves
Voorzitter